

Universitätsbibliothek Wuppertal

L. Annaei Senecae Tragoediae

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Amstelodami, 1662

Actus quartus

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-770](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-770)

Chor. Jam pervagatus ipse se fregit furor, 575

Caditque; flexo qualis ante aras genu

Cervice taurus vulnus incisa gerens.

Relevemus artus entheos. tandem suos

Victrice lauro cinctus Agamemnon adit;

Et festa conjux obvios illi tulit 780

Gressus. reditque juncta concordia gradu.

dicam, Homerus Iliad. 20. & Dionys. Hallicarnass. lib. 1. vide de Dardano Schol. Apollonii lib. 1. v. 916. Delt. 775. Pervagatus] Phœbas recedente spiritu exanimis cadit. Farnab. 776. Qualis ante aras gradu] Immo genu, ut Flor. Idem: Vulnus incertum generis. Gronovius. 778. Relevemus artus entheos, tan-

dem] Non improbandum. Flor. tamē: artus. ex deos tandem suos Victrice lauru. Idem. Entheos.] Oed. vers. 628. Farnabius.

779. Victrice] Suprà v. 384. Idem. 780. Conjuxque pariter obvios] Quod multo rectius codicem aliorum habere fatentur: Et festa conjux obvios: confirmat Florentinus. Gronov.

ACTUS QUARTUS.

AGAMEMNON. CASSANDRA.

Agamemnoni reduci prædicit Cassandra fatum, nec creditur. Troad. vers. 34.

Agam. Tandem revertor fospes ad patrios lares.

TO cara salve terra. tibi tot Barbaræ

Dedere gentes spolia. tibi felix diu

Potentis Asiæ Troia submisit manus. 785

Quid ista vates corpus effusa, ac tremens

Dubia labat cervice? famuli, attollite.

Refovete gelido latice. jam recipit diem

Marcente visu. suscita sensus tuos.

Optatus ille portus ærumnis adest. 790

Festus dies est. Cass. Festus & Troiæ fuit.

Agam.

783. O cara] Vide quæ ad v. 386. suprâ. Farnabius.

786. Cur ista vates] Florent. Quid ista vates. Illud ab interprete. Gron. Vates] Cassandra à furore exanimis: quam cum cæteris captivis Agamemnon. præmiserat dono Clytæmnestræ, Farnabius.

788. Refovete] Frigida enim in faciem lætæ vultus adpersa, spiritus, qui ad faciem plurimi venire solent cogit, quibus congregatis redeunt sensibus functiones. Idem. Diem] Lucem. Idem.

791. Festus] Quo peritit. tu nostro exemplo festos cævis. Idem.

792. Aras

Agam. Veneremur aras. *Cass.* Cecidit ante aras pater.

Agam. Jovem precemur pariter. *Cass.* Herceum Jovem?

Agam. Credis videre te Ilium? *Cass.* Et Priamum simul.

Agam. Heic Troia non est. *Cass.* Ubi Helena est, Troiam puto.

Agam. Ne metue dominam famula. *Cass.* Libertas adest. 795

Agam. Secura vive. *Cass.* Mors mihi est securitas.

A. Nullum est periculum tibi met. *C.* At magnum tibi est.

Agam. Victor timere quid potest? *Cass.* Quod non timet.

Ag. Hanc fida, famuli, turba, dum excutiat Deum, 800

Retinete, ne quid impotens peccet furor.

At te, pater, qui sava torques fulmina,

Pellisque nubes, sidera & terras regis,

Ad quem triumphi spolia victores ferunt;

Et te sororem cuncta pollentis viri,

Argolica Juno, pecore votivo libens

Arabumque donis, supplice & fibra colam. 805

CHO-

792. *Aras*] Troad. v. 45. *Fagn.*

794. *Et Priamum*] Te scil. mox interficiendum, ut Priamum. *Idem.*

795. *Vbi Helena est, Troiam puto.*]

Lucanus lib. 5. *Tarpeia sede perusta*

Gallorum facibus, Veiosque habitante

Camillo, Illic Roma fuit. Gronovius.

Vbi Helena est,] *Vbi mala & adultera*

mulier est, qualis uxor tua Clytemnestra,

namque Helena jam in Aegypto

erat. *Farnabius.* Non aderat ibi; sed

furens Cassandra vider, que non erant.

Helena impuri mores noti. rapta a

Theseo, post nupsit Menelao, hujus

thorum reliquit, adulterum Paridem

secuta. nec Patridi fida, sed in Ilio cum

privigno Corytho, Paridis & Oenones

filio, commisit incestum, juxta Hella-

nicum in Troicis & Cephalonem Ger-

githium, Nicandrum. *Delrius.*

796. *Ne metue*] *Quod etiam ille de*

Clytemnestra subintelligens responder,

non erit cur Clytemnest, ut dominam metuas, quæ mihi dilecta es. *Farnab.*

Libertas] *Pet mortem vicinam. Id.*

800. *Deum,*] *Phæbi numen, quo*

afflatur. Idem.

801. *Ne quid*] *Ne sibi manum in-*

ferat. Idem.

804. *Ad quem triumphi*] *Iovi de-*

ferebantur & dicantur triumphalia

spolia, Romæ Feretrio, in Græcia Ni-

xæ Phœbo; de quo Livius belli Mace-

donici lib. 2. & Spartianus in Hadria-

no: vel alludit ad Iovem Prædatorem,

cui pars aliqua prædæ debita, teste Ser-

vio 3. Æneid. vel denique ad Iovem

τρυφίτων seu τρυφίτων, cuius

mentio apud Plurarchum, Pausaniam

& Aristidem. Sed & Romanis Iupiter

Triumphator. Delrius.

805. *Te sororem*] *Supr. v. 541. Farn.*

807. *Arabumque donis,*] *Thure, Id.*

Fibra] *Thyest. vers. 754. Idem.*

CHORUS ARGIVARUM.

Chorus Argivarum Herculis laudes canit nutriti scilicet Argis, cuius-que sagitta fato poscebantur ad secundum Troia excidium.

Argos nobilibus nobile civibus,
 Argos iratae carum novercae,
 Semper ingentes educas alumnos;
 Imparem æquasti numerum deorum:
 Tuus ille bisfeno meruit labore
 Allegi cælo magnus Alcides;
 Cui lege mundi Juppiter rupta
 Roscidæ noctis geminavit horas,
 Jussitque Phœbum tardius celeres
 Agitare currus, & tuas lente
 Remeare bigas, pallida Phœbe;
 Retulit pedem, nomen alternis
 Stella quæ mutat, seque mirata est
 Hesperum dici; Aurora movit

810

815

820

Ad

809. *Irata*] Iunoni Iovis expellibus liberis infestæ. *Farnab. Carum*] *Suprà* vers. 34. *Idem.*

810. *Alumnos;*] Et in his Herculem, qui Heben duxit uxorem, deorumque (non magnorum illorum qui duodecim, neque selectorum qui octo,) numerum prius imparem æquavit. *vel intellige* de tribus diis communibus, Marte, Bellonâ, Victoriâ, quibus additus Hercules. Potest & de Diis patriis intelligi qui ex Argivis seu Argis educati in deos relati sunt. Vide *Hercul. Fur.* vers. 24. *Idem.*

815. *Geminavit*] Seneca hic & in *Hercule Oetæo*, docet Herculem duabus noctibus fuisse genitum, ut *Propercii* lib. 2. *Juppiter Alcmena geminas requie verat Arctos, Et cælum noctibus sine rege fuit.* *Lycophron* adjicit unam noctem; *Clemens Alexandinus* liberalior in *απορρητων*. inquit; *ὁ Ζεὺς ἑκείνην, ὁ μὲν Ἀλκυωνίως τριούτως ἠδὲν παρθένως*

νύκτας. εἰ γὰρ αἱ νύκτες αἱ τριῖς αὐτῆς ἀνθλάσθη μισθραί, &c. & *Arnobius*, hoc imitatus lib. 4. contra gentes, ait; *Hercules natus est, qui in rebus hujusmodi patris sui transiit exsuperaretque virtutes. ille noctibus vix novem, unam potuit prolem extunderè, concinnare, compingere: at Hercules, Sanctus deus, natus de Thespio quinquaginta nocte una perdocuit, & nomen virginis ponere; & genitricum pondera sustinere.* *Idem.*

818. *Bigas;*] *Bigas Lunæ* tribuunt (ut soli quadrigas) quam trahunt equi, tauri, muli, vel cervi, quorum alter ater, albus alter. *Idem.* *Candida Phœbe;*] *Flor. pallida Phœbe: Retulit pedem nomen alternis Stella que mutat.* *Lipianus* quoque *pallida.* *Gronovius.*

819. *Alternis*] *Veneris stella.* Vid. *Hippol.* v. 748. & *Med.* v. 71. *Farnab.*

820. *Seque*] *Cum debuisset Lucifer appellari, id est, quod non matutinus ortus sit spatio solito.* *Idem.*

823. *Impro-*

Ad solitas vices caput, & relabens

Imposuit senis humero mariti.

Sensit Ortus, sensit Occafus,

Herculem nasci. violentus ille

Nocte non una poterat creari.

Tibi concitatus substitit mundus.

O puer magnum subiture cœlum!

Te sensit Nemeus arcto

Pressus lacerto fulmineus leo,

Cervaque Parrhasis.

Sensit Arcadii populator agri.

Gemuitque taurus, Dictæa linquens

Horridus arva.

Morte fœcundum domuit draconem,

Vetuitque collo pereunte nasci,

Geminosque fratres pectore ab uno

Tria monstra natos, stipite incusso

Fregit insultans: duxitque ad ortus

Hesperium pecus,

Geryonæ spoliū triformis.

823. *Imposuit senis humero mariti.*]

Fl. Imposuit seni collam marito. Gron. Mariti.] Tithoni. Farnabius.

824. *Sensit*] Phœbei iuinetis in-
certi missi desiderio. *Idem.*

825. *Violentus*] Τεχθῆναυ γδ ἔ-
δλυ μέγαν κῆ πολυάθλιον θεόν. τῆ-
τον ἐν ᾧ ἐν μιᾷ νυκτὶ δύο τελεσθῆναυ
ἀδυνάτων. *Idem.*

827. *Tibi*] Tibi genito. *Idem.*

829. *Nemeus*] Herc. Fur. v. 223.
& 83. *Idem.*

830. *Fulmineus*] Rapidus, impo-
nens. quod epitheton apro magis con-
venit, cuius irati urunt dentes. *Idem.*

831. *Cervaque Parrhasis.*] A Par-
rhasia urbe Arcadiæ, vide Hercul. Fur.
vers. 221. *Idem.* Hoc ordine recenter
labores Herculis: 1. Nemeum leo-
nem. 2. æripidentem cervam. 3. aprum

Arcadium. 4. Cretensem taurum. 5. hy-
dram Lernæam. 6. Geryonem. 7. Dio-
medem. 8. Hippolytes Amazonis bal-
theum. 9. Stymphalides. 10. Hesp-
tidum draconem. 11. Cerberum. 12. Ilii
expugnationem. *Delrius.*

831. *Populator*] Aper, sus Eryman-
thius, Farnabius.

833. *Taurus*] Qui Neptuni ira in
Cretam missus trajecit in Peloponne-
sum, ubi ab Hercul. cæsus est. *Idem.*

835. *Morte fœcundum*] Hydram:
Hercul. Fur. vers. 240. *Idem.*

837. *Geminosque*] Trigeminum Ge-
ryona, Hercul. Fur. vers. 230. *Idem.*
Pectore ab uno] Flor. *Pectore ex uno.*
Et mox: *Geryonæ spoliū triformi-*
non Geryonis. Gronovius.

840. *Hesperium*] Amentia Hispan-
na, Farnabius.

Egit Threicium gregem,
 Quem non Strymonii gramine fluminis,
 Hebrive ripis pavit tyrannus;
 Hospitum dirus stabulis cruorem 845
 Præbuit sævis; tinxitque crudos
 Uleimus rictus sanguis aurigæ,
 Vidit Hippolyte ferox
 Pectore in medio rapi spoliū : & sagittis
 Nube percussa Stymphalis alto 850
 Decidit cælo.
 Arborque pomis fertilis aureis
 Extimuit manus insueta carpi,
 Fugitque in auras levioꝛe ramo :
 Audivit sonitum crepitante lamna 855
 Frigidus custos nescius somni,
 Linqueret cum jam nemus omne fulvo

Plenus

842. *Threicium*] Equos Diomedis regis Thraciæ. Herc. Fur. vers. 225. *Farnabius*.
 843. *Strymonii*] Thraciæ fl. *Idem*.
 844. *Tyrannus*;] Ipse Diomedes filius equis ab Hercule objectus. *Idem*.
 848. *Hippolyte*] Herc. Fur. v. 542. *Idem*.
 849. *Rapi spoliū & sagittas*.] De sagittis Amæzoni ab Hercule ablatis al- tum ubique silentium. Iraque conjece- rat Delcius: *spoliū*, & *sagittis Nube percussa*. Egrege. Gruterus tamen di- videre alios ad conjecturas ait, non se- nam & sagittas Amæzoni ablatas in- nuere nostrum Hercule Oetæo v. 972. ubi legit, *Sarmatica & manus Inten- dere arcum tela missurum valent*. Sed inopissima est illa lectio: nec Hercu- lis sagittæ magis *Sarmatica* quam *Per- sica* aut *Parthica* tela dici possunt. An alias sagittas non habuit quam ab Amæzonibus acceptas? An omnes Scy- thiæ Sarmatæ? Tu lege & explica cum Delcio, *sagittis* nube percussa decidisse Stymphalides. Quæ si mera conjectu- ra esset, dubium nullum relinqueretur,

Nunc sic & Florentinus. *Gronovius*. *Spoliū*,] Baltheum militare, quem gerebant virgines illæ unimamma. *Virg. Æneid. v. Alter Amæzoniam pha- retram, plenasque sagittis Threiciis; lato quem circumplebitur auro Balteus, & tereti subnectit fibula gemmâ. Delr.* 850. *Nube*] Herc. Fur. vers. 243. *Farnabius*.
 852. *Arborque*] Herc. Fur. v. 238. *Idem*.
 853. *Manus*] Manus Herculis cap- tentis spoliantisque arborem. *Idem*.
 855. *Crepitante*] Ramo aureo. sic *Virg. leni crepitabat bractæa vento. Id. Lamna*] Pro, lamina. Sic vocat aurea poma Hesperidum. Sic in Florentinis Pandectis *lamna* scriptum est, l. Q. Mucius 27. §. fin. D. de aur. arg. leg. differt autem lamina à bractæa, ut docet Valla; quamvis D. Hieronymus ad Fabiolam ea confuderit. Vide Cætel- lianum Cortam, in voce *Lamina*. *Delrius*.
 856. *Frigidus*] Venenosus draco, pervigil Hesperidum horti custos. *Farnabius*.

Plenus Alcides vacuum metallo.

Tractus ad cœlum canis inferorum

Triplici catena, tacuit, nec ullo

Latravit ore; lucis ignotæ

860

Metuens colorem. te duce succidit

Mendax Dardaniæ domus,

Et sensit arcus iterum timendos:

Te duce concidit totidem diebus

865

Troia, quot annis.

858. *Plenus*] Autcismalis onustus. *Farnabius.*

859. *Canis*] Cerberus, Hercul. Fur. vers. 820. *Idem.*

862. *Colorem*] Ipsa lux colorata non est, sed color sine luce cerni non potest, teste Aristotele lib. *Ἐξ αἰ-δῆσεως*, & Lucretio lib. 2. hoc sensu color luci à poetis tribuitur, quia colores illaprodit, quos celant tene-

bræ. *Delrius.*

862. *Mendax*] Perjura, perfida, promissis non stans. Vide Troad. 131, & 726. *Farnabius.*

864. *Iterum*] Troad. vers. 133. *Idem.*

865. *Totidem diebus*] Decimo igitur die Hercules Troiam expugnavit, quod non memini alibi legere. *Delr.*

866. *Quot annis.*] Decem. *Farn.*

ACTUS QUINTUS.

CASSANDRA.

Cassandra vel illa non videns vaticinatur, vel in proscenio stans, que intus & in ἰχθυσσῶ gerantur de cæde Agamemnonis narrat.

Res agitur intus magna, par annis decem.

Reheu, quid hoc est? anime, confurge, & cape

Pretium furoris. vicimus victi Phryges,

Bene est! resurgis Troia. traxisti jacens

870

Pares Mycenas. terga dat victor tuus.

Tam clara nunquam providæ mentis furor

Ostendit oculis. video, & intersum, & fruor.

Imago visus dubia non fallit meos.

Specta-

867. *Par*] Cujus atrocitas decennales labores nostros æquat aut etiam superat. *Farnabius.*

869. *Pretium*] Hostis cæde & vindicta compensatum Phœbei numinis te fatigantis cruciatum. *Idem.* *Vicimus*] Hostium imperatore cæso. *Id.*

871. *Pares*] Tuæ ruinae corruentis. *Idem.* *Terga dat*] Vincitur. *Id.*

872. *Tam clara*] Tam evidentia & grata, sic enim ipsa exponit, vers. seq. *Idem.*

874. *Imago*] Quod in furore entheo non ræto fit. *Idem.*

875. *Specta-*